

Zsiráf a szavannán, diák a nyelvórán

*A Csak természetesen! – Modellalapú
nyelvtanítás kezdő szinten kurzus összefoglalása*

2025. november 20.

3. évfolyam

Köszönet

- **Nektek**, résztvevőknek!
- **Moderátor kollégáknak:** Antal Zsófiának, Arató Zsófiának és Dr. Baumann Tímeának, akik végigkísérték a fórumokon a munkátokat.
- **Tempus Közalapítványnak**, s külön Neumayer Petrának
 - hogy harmadik alkalommal is megnyitották a kurzust,
 - és hogy a magyartanítás minőségére ennyi figyelem jut.

Miről lesz ma szó?

- Összefoglalom, hová jutottunk a 12 hét alatt.
 - Néhány izgalmas kérdést teszek fel – csoportmunka.
 - Önreflexiós blokk
 - kritériumok
 - 3 hasznos, gyakorlatban kipróbálható önreflexiós tipp.
-

A kurzus kiindulópontja

- A tanítás elsődleges célja hosszú távon, hogy a diákokat elvezesse a minőségi, önálló nyelvhasználatig.
- Kezdő (A1) szinten is ezt tartjuk szem előtt, akkor is, ha:
 - „csak” köszönni, bemutatkozni, számolni, bemutatkozni, programot tervezni stb. tanítunk.
- Már az első órától:
 - a diák valódi nyelvet halljon,
 - valódi kommunikációs helyzetekben próbálhassa ki magát,
 - a tanult elemek nyelvi viselkedésminták legyenek, ne csak nyelvtani példák.

Modulok

- 1. modul – célok, módszerek kezdő szinten
- 2. modul – tematikus szekvenciák, lexika, készségfejlesztés
- 3. modul – magyar grammatika A1-en, kihívások és lehetőségek
- 4. modul – kiejtés, intonáció
- 5. modul – tesztelés, hibajavítás, visszajelzés
- 6. modul – a kurzus egészének reflexiója

Kulcsfogalmak

- természetes nyelvhasználat
- lexikogrammatikai mintázatok
- lexikai priming
- nagy nyelvi input
- szekvencia

→ MODELLALAPÚSÁG

Lehetséges vagy természetes?

- A nyelvtanilag helyes mondat nem mindig természetes.
- Cél: nem csak szabályokra, hanem természetes mintázatokra tanítani.
- Eszközeink:
 - autentikus vagy autentikusan mintázott szövegek,
 - szövegkörnyezetben való találkozás a nyelvvel,
 - az ismételtes, rutin, tipikus megoldások láthatóvá tétele.

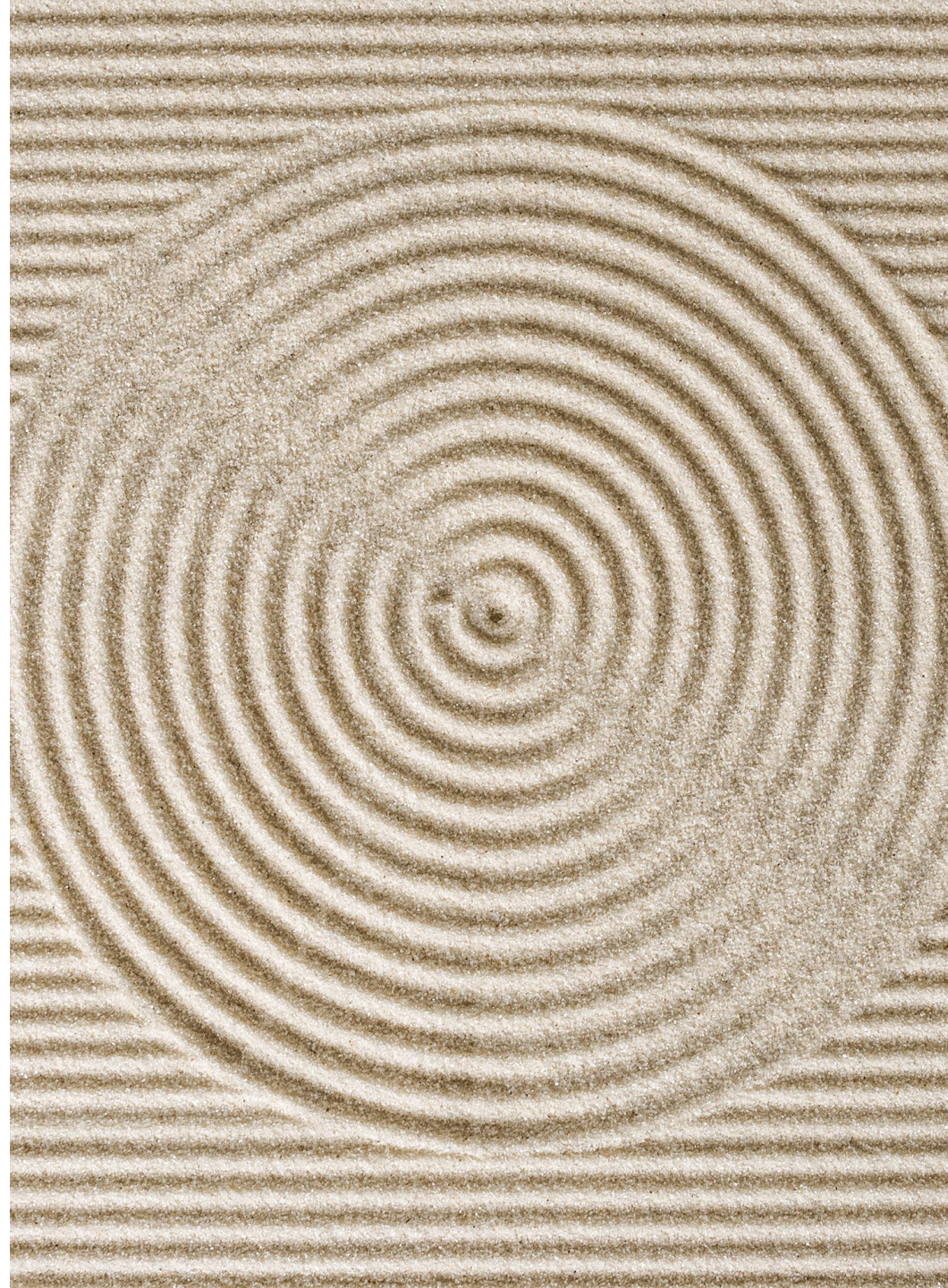

Hagyjuk a zsiráfokat a szavannán!

Lexikogrammatika: szókincs + nyelvtan = mintázatok

- Nem külön szókincs és külön nyelvtan, hanem összefonódott mintázatok.
 - *Az a jó, hogy...*
 - *Jó szórakozást!*
 - *Na, jó, de...*
- A modellalapú óra kérdése: milyen mintázatokat szeretném, hogy használni tudjon a diák?
- Nyelvtani jelenségek:
 - szövegben,
 - chunkokhoz kötve jelennek meg,
 - annyi szabályt rögzítsünk, amennyi a használatot támogatja.

Jó = good?

A lexikai priming szerepe

- Lexikai priming: a szó minden előfordulással „feltöltődik” kontextussal.
- A tanuló nem csak azt tanulja meg, hogy *jó* = good, hanem:
 - *Jó reggelt!*
 - *Jó szórakozást!*
 - *Az a jó, hogy...*
 - *Holnap jó a péntek este?*
- Ehhez sok releváns találkozássra van szükség.
- A modellalapú tanítás:
 - nagy mennyiségű, de kezelhető inputra törekszik,
 - megtervezi, mely elemek térnek vissza a szekvenciákban,
 - segít a tanulónak detektálni ezeket az elemeket.

Szekvencia

Több, mint feladatsor

A szekvencia: útvonal, nem egyszerű feladatsor. Egy témán és néhány kulcsmintázaton vezet végig.

Lépései:

- Ráhangolás, előkészítés
- Hallott szöveg / modellszöveg
- Szövegfeldolgozás (globális + részletes)
- Lexikogrammatikai feltérképezés
- Gyakorlás, variáció
- Személyes vonatkozás

Integrált képességfejlesztés

- Egy jól felépített szekvencia:
 - hallásértés,
 - olvasás,
 - beszéd,
 - írás különböző arányokban, de együtt.
- A kérdés nem az, hogy melyik készséget pipáltam ki, hanem:

**Mit tud a diák ezzel a témával
kapcsolatban elolvasni,
meghallgatni, elmondani, leírni?**

Csoportmunka

1. Hogyan találom meg az egyensúlyt a jó modellek megmutatása és a tanulók szabad nyelvhasználata között?
2. Mit tegyek akkor, ha a tankönyvem szövegei, feladatai inkább a lehetséges, mint a természetes nyelvhasználatot mutatják?
3. Hogyan fér bele a hétköznapi tanítási valóságba a nagy nyelvi input igénye? Mi van, ha kevés az óra, fáradtak a diákok, sok az adminisztráció?
4. Mitől lesz modellalapú a tesztelés és a hibajavítás?

Három önreflexiós tipp 1.

Három mondat naplója

Minden óra után írd le 3 mondatot szó szerint, amit a diákod mondott!

- Melyik modellből „született” ez a mondat?
- Mi hiányzik belőle ahhoz, hogy természetes legyen?
- Adtam-e elég jó mintát, hogy legközelebb finomítsa?

Miért hasznos?

- Valódi diákmondatokon keresztül látod, hogyan épülnek be a modellek, és mit kell legközelebb másképp hangsúlyozni.

Három önreflexiós tipp 2.

10 perces minimálszekvencia

Hetente egyszer tervezd meg az óra egy részét úgy, hogy:

- csak 10 percig tart (amit akkor is tudsz, ha elmegy az internet),
- egyetlen kulcsmintára épül (pl. Az a jó, hogy...).

Lépések:

- Ráhangoló kérdés (1 perc)
- Modellszöveg vagy néhány modellmondat (3–4 perc)
- Variációk (3 perc)
- Személyes mondat a diákoktól (2–3 perc)

Miért hasznos?

Letisztítja a tanári gondolkodást: ha eszköz nélkül is működik a szekvencia, akkor tényleg a nyelvi modell van a középpontban.

Három önreflexiós tipp 3.

Instrukcióik a nyelvórán

Rögzíts egy órát!

- Visszahallgatáskor csak az instrukcióidra figyelj!
- Írd ki 2–3 tipikus instrukciót szó szerint, és kérdezd meg:
 - Ezt egy A1-es diák modellmondatként is használhatná-e?
 - Nem túl hosszú / bonyolult?
 - Van-e benne olyan minta (*Először..., aztán...; Most mindenki...*), amit érdemes tudatosan is tanítani?

Miért hasznos?

Rájössz, hogy az órán legtöbbször ismétlődő modellek valójában a te instrukcióid.

Mit vigyél magaddal?

A modellalapú nyelvoktatás nem feladatgyűjtemény, hanem szemlélet.

Az alapos szakmai ismeretekkel rendelkező tanár úgy dolgozik, hogy a diák:

- valós nyelvi közeghez jusson,
- természetes mintázatokat tanuljon,
- és önálló nyelvhasználóvá váljon.

Köszönjük a figyelmet!

Dr. Szita Szilvia

Dr. Pelcz Katalin